

Góra Kalwaria Mazowska

Autor: UMIG

GÓRA KALWARIA

Miasto kaplic, kościołów, garnizonów wojskowych, a przed wojną ośrodek życia religijnego Żydów. Z czego jeszcze słynie Góra Kalwaria? Na czym polega wyjątkowość tego miasta i dlaczego jest godne odwiedzenia o każdej porze roku?

Nowa Jerozolima to pierwotna nazwa Góry Kalwarii. Założycielem miasta Był bp Stefan Wierzbowski. Nowa Jerozolima otrzymała prawa miejskie w 1670 r. Szybko stała się ośrodkiem życia religijnego, do którego ściągali pielgrzymi z Mazowsza i z całego kraju. W 1883 r. miejscowość utraciła prawa miejskie, a odzyskała je w 1916 r.

– Góra Kalwaria to wielkopiętkowe miasto mojego dzieciństwa i młodości – mówi Piotr Bąk, który pochodzi z tej miejscowości. – Fascynuje mnie przebogata, obecnie chyba zbyt „przygaszona” historią: chrześcijańską, żydowską i królewską. W pobliżu Zamku Książąt Mazowieckich w Czersku jako dziecko chętnie biegałem po sadach, łąkach i brzegu Wisły – wspomina z rozrzewnieniem pan Piotr, dodając, że to doskonałe miejsce na weekendowe wypady, piesze czy rowerowe wędrówki wśród przyrody, która koi nerwy i wycisza. – Wystarczy chwila i już się jest blisko natury – zachwala.

Nowa Jerozolima

Dziś ślady przeszłości są tu niemal na każdym kroku. I to właśnie historia jest tym, co wyróżnia Górę Kalwarię spośród innych mazowieckich miast, jak również to, że jest jedyną kalwarią na Mazowszu. Przed Wielkanocą organizowane jest misterium pasyjne.

– Miasto powstało dla pielgrzymów. Staramy się na nowo wzbudzić ruch pielgrzymkowy, organizując Misterium Męki Pańskiej z pełnym rozmachem widowiskiem plenerowym w

centrum miasta, z udziałem dziesiątek aktorów amatorów – informuje Arkadiusz Strzyżewski, burmistrz Góry Kalwarii.

Obecna Góra Kalwaria to dawna Nowa Jerozolima. Jej założyciel – biskup Stefan Wierzbowski 353 lata temu na fundamentach zniszczonej podczas potopu szwedzkiego wsi Góra – założył miasto i wybudował sanktuarium Męki Pańskiej ze stacjami drogi krzyżowej i ośrodkiem pielgrzymkowym. Główne ulice zbudowane zostały na planie krzyża łacińskiego, a przy dłuższym jego ramieniu powstały stacje drogi krzyżowej.

Skarbnicą wiedzy o Górze Kalwarii jest Wojciech Prus-Wiśniowski, prezes Towarzystwa Miłośników Góry Kalwarii i Czerska. Wraz z żoną Bożeną (na zdjęciu obok) prowadzą we własnym domu prywatne muzeum, w którym od 37 lat gromadzą artefakty związane z dziejami tych terenów. W ich zbiorach są poza pamiątkami rodzinnymi m.in. militaria, numizmatyka, stroje ludowe, wojskowe oraz dokumenty – niektóre ocalone w ostatniej chwili przed zniszczeniem. Pan Wojciech społecznie oprowadza wycieczki po swoim muzeum, a także po okolicy.

– Góra Kalwaria jako miasto strategiczne nad Wisłą miało bardzo burzliwe dzieje. Doświadczyło wojen, przemarszów wojsk, najazdów, rozbiorów. Tu krzyżowały się szlaki handlowe. Są tu relikwie m.in. Krzyża Świętego, św. Antoniego Padewskiego, św. Stanisława Papczyńskiego, doradcy i spowiednika króla Jana III Sobieskiego – relacjonuje pan Wojciech, autor i współautor licznych publikacji o tej niezwyklej nadwiślańskiej miejscowości.

Urzeczeni regionem

Góra Kalwaria to miasto położone na Urzeczu – nadwiślańskim mikroregionie etnograficznym. I z jego tradycji i historii czerpie.

– Upowszechniamy folklor Urzecza, na który zrodziła się moda: działa zespół ludowy URZECZENi, a w ub.r. odbyła się pierwsza edycja festiwalu kultywującego muzykę i kuchnię Urzecza „Góra Urzecza”, współfinansowanego przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. A co roku na Wiśle odbywają się z okazji Zielonych Świątek jedyne w Polsce procesje łodzi – relacjonuje władarz.

A co miasto ma do zaoferowania młodym ludziom, poza bliskością dzikiej przyrody?

– To przestrzeń, spokój i dużo tańsze niż w stolicy cztery kąty, ale i bogaty wachlarz zajęć, wydarzeń kulturalnych i sportowych. Nasze hasło brzmi: „Góra Kalwaria – miejsce, które Cię Urzeczy”, stąd też nieustannie staramy się poprawiać ofertę usług publicznych, aby była konkurencyjna dla osób, które chcą znaleźć u nas swoje miejsce na ziemi – mówi burmistrz.

Radny województwa Piotr Kandyba (sejmikowy klub KO) dodaje, że Góra Kalwaria pięknieje z dnia na dzień.

– Miasto jest czyste, nabiera kolorów dzięki nowym, odremontowanym fasadom sklepów i domów. Wyremontowano remizę strażacką i zagospodarowano dawne koszary wojskowe, które stanowiły kłopot przez wiele lat – wymienia.

I dodaje, że rynek przy pięknie położonym kościele tętni życiem w weekendy, kiedy odbywają się różnego rodzaju wydarzenia integracyjne. Świetnie działa centrum kultury, organizujące ciekawe i na wysokim poziomie wydarzenia.

– Co chwila są zawody sportowe, pokazy i konkursy taneczne w hali sportowej, a z basenu

korzystają setki osób – mówi radny i podkreśla ważną rolę organizacji pozarządowych, które rozwijają się w tym mieście i są ogromną wartością dodaną w rozwoju społecznym. – Nie można nie wspomnieć o największym w Europie Domu Pomocy Społecznej. A nad wszystkim czuwa młody, rzutki i aktywny burmistrz ze swoimi współpracownikami, który dopełnia pozytywną aurę Góry Kalwarii – podkreśla Piotr Kandyba.

Kawiarnia dla... kolarzy

W mieście działa jedyna kolarska kawiarnia w Polsce i jedna z niewielu tego typu w Europie. Grupy kolarzy to częsty tutejszy widok, szczególnie w weekendy.

– Pokonując popularną trasę wzdłuż Wisły, ze stolicy na południe Polski, rowerzyści robią przerwę w Górze Kawiarni, w kawiarni założonej przez Macieja Grubiaka, byłego kolarza. Atmosferę miejsca podkreślają dwa murale z gigantami polskiego kolarstwa Ryszardem Szurkowskim i Michałem Kwiatkowskim – podkreśla gospodarz miasta, który z kolei sam jest uczestnikiem wielu organizowanych w mieście imprez biegowych. Uprawianiu tej dyscypliny sprzyja sześć tras biegowych o różnym stopniu trudności.

Dużą popularnością i frekwencją cieszą się pikniki: rodzinny wakacyjny cykl Słoneczna Góra, m.in. z udziałem aktorów ulicznych, historyczne, a także wojskowe z rekonstrukcjami wydarzeń. Szczególny wymiar i wyjątkową oprawę miała rekonstrukcja zorganizowana dwa lata temu z okazji 100-lecia wizyty marszałka Józefa Piłsudskiego w Górze Kalwarii oraz Bitwy Warszawskiej.

Zielone miasto

Czas wolny można spędzać np. spacerując po terenach zielonych, których w mieście przybywa z każdym rokiem. W 2020 r. zakończyła się budowa dwóch parków miejskich na skarpie wiślanej. W ramach projektu „Zielona Góra” zrealizowanego z dofinansowaniem unijnym posadzono nowe rośliny na pięciu skwerach, a także w miejskim ogrodzie. Duży nacisk kładziony jest na poprawę jakości wody pitnej oraz ochronę środowiska. Na ukończeniu (dzięki wsparciu UE) są prace związane z uporządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej (koszt to 45 mln zł). W ramach tego zadania rozbudowana została Stacja Uzdatniania Wody „Kalwaryjska”, a na odcinku 3 km wymieniono sieć podziemną w głównych ulicach. – Także dzięki unijnemu wsparciu oraz z budżetu samorządu Mazowsza inwestujemy w poprawę stanu dróg i bazę sportową. A dzięki dotacji z urzędu marszałkowskiego wyremontowane zostało boisko ze sztuczną nawierzchnią. Aktualnie wymieniana jest nawierzchnia orlika w Baniosze. Z kolei dzięki dofinansowaniu unijnemu udało się wybudować nową trasę rowerową z Góry Kalwarii do Czerska wzdłuż rzeki Cedron – wyliczają miejscy urzędnicy.

Czas na wyzwania

– Wydaje mi się, że miasto jest wciąż zbyt słabo skomunikowane z Warszawą, Piasecznem czy Otwockiem. Być może z tego powodu, wciąż gospodarczo czy handlowo pozostaje w tyle. Bardzo chciałbym, aby znów ożyło, stało się turystyczną Perłą Mazowsza, o której się słyszy i którą się chętnie odwiedza – mówi pan Piotr.

Ten problem zauważają lokalni władarze.

– Każdego roku zwiększamy środki na poprawę komunikacji ze stolicą, a także wewnątrz gminy. Po wybudowaniu obwodnicy miasta społeczność czeka teraz na rozbudowę zatłoczonej drogi krajowej w kierunku Piaseczna i Warszawy. Ma to nastąpić w kilkuletniej

perspektywie – tłumaczą miejscy urzędnicy.

Bolączką jest też infrastruktura kanalizacyjna i drogowa.

– Każdego roku oddajemy do użytkowania nowe odcinki kanalizacji sanitarnej, jednak spełnienie wszystkich oczekiwań społecznych wiązałoby się z wielomilionowymi wydatkami, które zmuszeni jesteśmy rozkładać na lata. Podobnie jest w przypadku dróg – wyjaśnia burmistrz. Chwali za to dobrą organizację szkolnictwa. – Każde dziecko znajduje w naszej gminie miejsce w przedszkolu. Problemem, nad którym obecnie pracujemy, jest niedostateczna liczba miejsc w żłobkach. Liczymy, że z udziałem funduszy UE i krajowych, uda się zwiększyć tę ofertę – deklaruje.

Poprawa jakości opieki zdrowotnej to kolejne z zadań.

– Niestety przepisy nie pozwalają na utworzenie Nocnej Pomocy Lekarskiej, finansowanej przez NFZ. Dlatego utworzyliśmy i finansujemy weekendową doraźną pomoc – mówi burmistrz.

Na chwilę lub dłużej

Miasto można zwiedzać na kilka sposobów, np. podążając jedną z czterech wytyczonych tras: Szlakiem Nowej Jerozolimy, Wielokulturowym, Kultury Żydowskiej czy Militarym. Ułatwiają to tabliczki umieszczone przy ulicach i na budynkach.

– Góra Kalwaria to świetna lokalizacja nie tylko dla turystów, ale i dla osób, które szukają przyjaznego miejsca do życia lub inwestowania. Zapraszamy do nas by przekonać się, jak ciekawym jest miejscem – zachęca burmistrz Arkadiusz Strzyżewski.

Jednym z najczęściej odwiedzanych zabytków w tej okolicy jest gotycki Zamek Książąt Mazowieckich w Czersku.

UMIG GÓRA KALWARIA

Kościółpw. Opatrzności Bożej na Mariankach

UMIG GÓRA KALWARIA

Najcenniejszy sakralny zabytek Góry Kalwarii to woskowa Pieta.

UMIG GÓRA KALWARIA

W kościele na Mariankach znajduje się sarkofag św. Stanisława Papczyńskiego.

UMIG GÓRA KALWARIA

Icchak Meir Rothenberg zapoczątkował w Górze Kalwarii dynastię cadyków rodu Alterów. Tłumnie przybywali do niego chasydzy z Polski i Europy.

UMIG GÓRA KALWARIA

W mieście odbywają się liczne imprezy rowerowe.

UMIG GÓRA KALWARIA

Sławni polscy kolarze upamiętnieni zostali na muralach.

UMIG GÓRA KALWARIA

Dużą popularnością cieszą się pikniki wojskowe z rekonstrukcjami.

UMIG GÓRA KALWARIA

Przed Ratuszem Piłata Bractwo Misterium Męki Pańskiej wystawiło 1 kwietnia br. po raz kolejny reaktywowaną po przeszło dwóch wiekach inscenizację pasyjną.

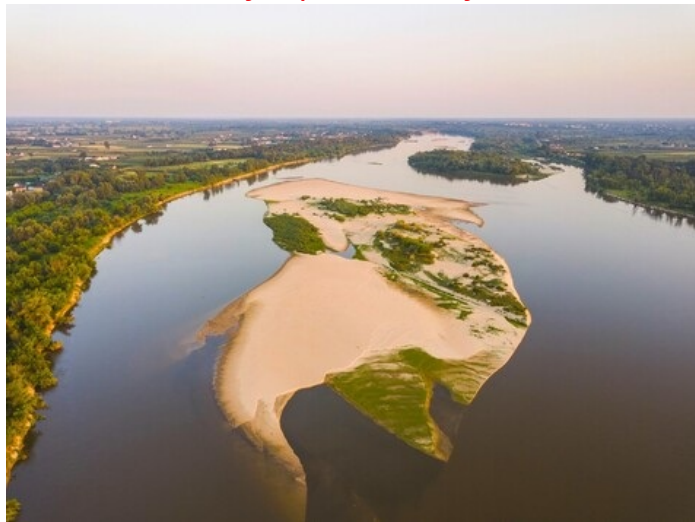
UMIG GÓRA KALWARIA

Każdego roku w sierpniu do miasta ściągają ponad stuletnie automobile, którym towarzyszą cykliści ora damy i panowie w strojach z belle epoque.

UMIG GÓRA KALWARIA

Góra Kalwaria leży w pobliżu Wisły, w sercu Nadwiślańskiego Urzecza.

UMIG GÓRA KALWARIA

W ramach RPO WM 2014–2020 wsparcie na edukację otrzymała Góra Kalwaria. Umowę podpisali przedstawiciele samorządu Mazowsza (od prawej): radny Piotr Kandyba, wicemarszałek Wiesław Raboszuk, członek zarządu Elżbieta Lanc, radna Izabela Ziątek (wszyscy z sejmikowego klubu KO). Symboliczny czek odebrał burmistrz Arkadiusz Strzyżewski.

Arch. UMWM

W Górze Kalwarii działa zespół ludowy URZECZEni.

arch. zespołu

PIOTR CHMIELEWSKI

UWAGA

Informacje opublikowane przed 1 stycznia 2021 r. dostępne są na stronie archiwum.mazovia.pl